THE REGIONALIZATION OF THE GREAT RELIGIONS OF THE WORLD

Mara Vasile
Lecturer, PhD., "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract:This study aimed to capture the distribution of the religious beliefs and practices around the globe, but here it is emphasized their location and their regionalization. For the highlighting of the interactions between the natural and the religious practices of a social group it is necessary the shaping of the geographical space according to the relational component. This is a result from the interference between the component support (the natural environment) and the active component (the religious community), making together a religious environment.
The universal religions proclaim their application to all the people from the world, permanently drawing new adherents through missionary and conversion from different geographical areas or regions. The member quality of one of the worldwide religions can be gained by anyone who wants to go through a special symbolical ritual (for instance the baptism in Christianity). There are not made discriminations based on national, ethnics' reasons or because of the religious beliefs practiced in the past. To the three big religions of the world – Christianity, Islamism and Buddhism – join 58% of the Globe population, as 3 billion of believers. According to their Global numerical distribution is tried a geographical typification through the designation of the terms like Christian space, Islamic space and Buddhism space.
The religious believes have determined, in a special way, the citizens' lifestyle in all the regions of the world, but also social or demographic characteristics. Although in the developed countries the believes and religious practices decreased in intensity, the biggest part of the population being indifferent to the religious phenomenon, their last influence is seen in the landscape of the towns and of the villages, which is most of the times dominated by religious edifices, through the traditions, the customs or the habits of abstinence.

Keywords: regionalization,universal religions, Christian space, Islamic space, Buddhism space.

1. Prezentare introductivă

Studiul de faţă s-a concentrat pe surprinderea răspîndirii geografice a credinţelor şi practicilor religioase pe glob, accentul fiind pus pe localizarea şi regionarea marilor religii ale lumii, numite şi religii universale.

Pentru evidenţierea interacţiunilor între cadrul natural şi practicile religioase ale unui grup social este necesară conturarea spaţiului geografic în funcţie de relaţiile existente. Aceasta rezultă din interferenţa dintre componenta de susţinere (mediul natural) şi componenta activă (comunitatea religioasă), împreună creînd un *mediu religios*, adică spaţiul de răspîndire a unei anumite religii (spaţiul creştin, spaţiul islamic, spaţiul budist).

Credinţele religioase au determinat în toate regiunile lumii într-o anumită măsură modul de viaţă al populaţiei, precum şi anumite caracteristici demografice sau sociale. Deşi în statele dezvoltate credinţele şi practicile religioase au scăzut în intensitate, cea mai mare parte a populaţiei fiind indiferentă la fenomenul religios, influenţa trecută a acestora se face simţită în peisajul oraşelor şi satelor, adesea dominate de edificii religioase, prin intermediul tradiţiilor şi obiceiurilor din perioada sărbătorilor religioase.

BDD-A27934 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:24 UTC)

2. Regionarea religiilor universale

1.1. Răspîndirea geografică a creştinismul (spaţiul creştin)

Marile religii sau religiile universale îşi proclamă aplicabilitatea tuturor oamenilor, atrăgîndu-şi permanent prin misionarism şi convertire noi aderenţi din zone sau regiuni geografice diverse. Calitatea de membru al uneia din religiile mondiale se poate obţine de către oricine care doreşte să îndeplinească un anumit ritual simbolic (de ex. botezul în creştinism). Nu se fac discriminări pe considerente naţionale, etnice sau datorită credinţelor religioase practicate anterior. La cele trei mari religii ale lumii – creştinismul, islamismul şi budismul – aderă 58% din populaţia globului, adică peste 3 miliarde de credincioşi. În funcţie de distribuţia lor numerică pe glob s-a încercat o regionare prin desemnarea termenilor de *spaţiu creştin, spaţiu islamic* şi *spaţiu budist.*

Dintre marile religii ale lumii, a doua în ordine cronologică, după budism, este *creştinismul*,în prezent cel mai răspîndit şi mai numeros grup religios din lume, numărînd peste 1,7 miliarde de credincioşi (31% din populaţia Terrei).

După ce a rămas multă vreme cantonat în Europa şi în cîteva nuclee din Asia de vest sau Africa de nord-est, acesta a cunoscut o expansiune rapidă odată cu instalarea europenilor în noile teritorii din America, din sudul Africii, Australia, Noua Zeelandă şi Asia de sud. Datorită fenomenului de europenizare a lumii, început în sec. XIX, spaţiul geografic dominat de religia creştină a ajuns să cuprindă următoarele regiuni: Europa cu 578 milioane de aderenţi (32,7% din totalul acestei confesiuni), America Latină cu 416 milioane de aderenţi (23,5%), America de Nord cu 235 milioane de aderenţi (13,3%), Asia cu 221 milioane de aderenţi (12,5%), Africa cu 295 milioane de aderenţi (16,7%) şi Oceania cu 22 milioane de aderenţi (1,2%) (vezi fig. 1).

În centrul religiei creştine stă *Iisus Hristos*, născut la Bethleem în Palestina, prin anul 4 sau 6 î.e.n., sub domnia împăratului roman Augustus şi răstignit, potrivit tradiţiei, în primăvara anului 33 e.n. El făcea parte din tribul lui Iuda şi se trăgea din regele David, prin Iosif, soţul mamei sale Maria. Încă din copilărie Iisus Hristos poseda în chip minunat înţelepciunea, astfel încît, la vîrsta de 12 ani, S-a arătat plin de mare putere de a tîlcui şi de a învăţa pe cărturarii de la Templul din Ierusalim. La treizeci de ani se duce pe malurile Iordanului, în locul unde Ioan, vărul său, fiul lui Zaharia şi al Elisabetei, botează oamenii în apă, în semn de purificare şi predică mulţimilor cu forţa convertirii. Imediat după aceea Iisus se retrage în deşert timp de patruzeci de zile unde înfruntă cu succes ispitele fundamentale ale omenirii - îmbogăţirea, puterea, gloria - care l-ar abate de la misiunea sa de a-i aduce pe păcătoşi la Dumnezeu şi de a mîntui lumea. Atunci începe manifestarea lui în public, cu propovăduirea pe drumurile Galileii şi chemarea primilor ucenici. După trei ani şi jumătate de misiune publică, axată pe iminenţa venirii Împărăţiei lui Dumnezeu, şi după ce a trimis la propovăduire pe cei 12 Apostoli ai săi şi pe încă 70 de ucenici, Mîntuitorul Hristos a pecetluit cu jertfa proprie pe Cruce păcatele oamenilor de pînă la El şi a făgăduit eliberarea tuturor celor care ţineau la dreptate, la sfinţenie şi la porunca iubirii de Dumnezeu şi de aproapele (oricare om).

La apariţia sa creştinismul a găsit aderenţi în primul rînd în comunitatea evreilor din bazinul Mării Mediterane, iar apoi printre sclavi şi printre cei eliberaţi din sclavie. Devenind religia de stat a Imperiului roman (337 d.Hr), în epoca de decădere a acestuia, creştinismul a pătruns odată cu cultura greco-romană la germani şi la slavi. În sec. IV au trecut la credinţa creştină goţii şi vandalii, la sfîrşitul sec. V francii, iar în sec. VI-IX a pătruns treptat la triburile mai îndepărtate ale bavarilor, alemanilor, frizilor, anglo-saxonilor ş.a. În sec. IX-X creştinismul s-a răspîndit în rîndul popoarelor slave.

BDD-A27934 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:24 UTC)

În sec. X aproape întreaga Europă era creştină. În răsărit creştinismul a ajuns în sec. IV pînă în Caucaz la armeni şi gruzini, fiind însă nevoit să ducă o luptă mult mai grea împotriva zoroastrismului şi, începînd din sec. VII, împotriva islamismului.

Pătrunzînd în ţările europene locuite de popoarele păgîne, creştinismul nu a desfiinţat religiile locale, ci mai degrabă s-a contopit cu ele, a absorbit atît tradiţiile rituale, cît şi figurile mitologice locale. Aşa s-a ajuns la un sincretism religios.

Începînd cu epoca Marilor descoperiri geografice din sec. XV-XVI, misionarii creştini ajung să răspîndească această religie şi în afara frontierelor Lumii Vechi. Astfel că, la începutul sec. XX creştinismul devine cea mai răspîndită religie din lume.

În prezent religia creştină cunoaşte trei forme de confesiuni: ortodoxă, romano-catolică şi protestantă. *Confesiunea ortodoxă* încorporează în principal bisericile şi populaţiile răsăritene, iar conducerea este sinodală sau colegială. *Confesiunea romano-catolică* cuprinde acea parte din creştinism care a evoluat în tradiţia apuseană de limbă latină, avînd centrul religios la Roma. Conducerea Bisericii este monarhică, piramidală, avînd în vîrf pe episcopul Romei, numit Papă (Vicarius Christi). *Confesiunea protestantă* înglobează mai multe biserici, rupte din romano-catolicism prin reformele iniţiate de Martin Luther, Jean Calvin, Ulrich Zwingli, Henric al VIII-lea, John Wesley. Luteranismul a devenit dominant în Germania şi Scandinavia, calvinismul în Elveţia şi Ţările de Jos, presbiterianismul în Scoţia, iar anglicanismul (biserica episcopală) în Anglia.

Dacă la sfîrşitul sec. IV, călugării din Egipt care se aventurau pînă la Roma erau omorîţi cu pietre de mulţime, situaţia se schimbă cu totul cînd zidurile mănăstirilor devin singura redută posibilă împotriva anarhiei. Papalitatea, ale cărei baze solide instituţionale fuseseră puse de Grigore cel Mare (590-604), legitimează şi chiar reînvie imperiul în anul 800 prin încoronarea lui Carol cel Mare ca împărat al Sacrului Imperiu Roman din Occident în basilica Sf. Petru din Roma. Biserica urmărea prin această acţiune să-şi făurească o sabie lumească împotriva ameninţărilor arabilor musulmani care aduceau în Europa o altă credinţă.

Expansiunea teritorială europeană atrage după sine evanghelizarea a numeroase popoare. Astfel, în urma concordatului dintre papă şi regii Spaniei şi Portugaliei, creştinismul se instaurează solid în America de Sud, însoţind cuceririle conchistadorilor: Hernan Cortes în Mexic şi Francisco Pizzaro în Peru. Iezuiţii, alături de dominicani şi franciscani, îşi vor consacra cea mai mare parte a energiei activităţii misionare de creştinare a amerindienilor.

Misiunile din Africa, atît protestante cît şi catolice, se dezvoltă cu un succes evident abia din a doua jumătate a sec. XIX. Pătrunderea creştinismului în Asia se vădeşte mai dificil. În China misionarii sosesc în mai multe etape (635, 1294, cca. 1600), dar nu reuşesc să se implementeze solid decît după războaiele opiumului (1840-1842). Misiunea lui Francisc Xavier în Japonia (1549) va avea mai mult succes şi spre sfîrşitul sec. XVI erau deja în arhipelagul nipon cca. 300 000 de creştini. Urmează apoi o perioadă de persecuţii care au durat pînă în 1858, cînd se descoperă existenţa unor societăţi cripto-creştine. În regiunea Asiei de sud-est catolicismul este impus de Conquista spaniolă în Filipine începînd cu anul 1538, însă în ţările budiste răspîndirea lui a întîmpinat multă împotrivire.

În ciuda vechimii întemeierii primelor biserici pe coasta vestică a Indiei, creştinismul rămîne o credinţă exotică în subcontinentul indian. După cucerirea britanică a Indiei (1858), mulţi misionari desfăşoară aici o activitate considerabilă de creştinare, fără totuşi ca populaţia convertită să depăşească 3% din total. Australia şi Noua Zeelandă au fost în sec. XIX terenul de răspîndire al anglicanilor (1788), al catolicilor (1838) şi al protestanţilor (1840).

1.2. Răspîndirea geografică a islamismului (spaţiul islamic)

În sec. VII d.Hr. un popor aproape necunoscut de nomazi din Peninsula Arabiei îşi face apariţia pe scena istoriei universale într-un mod fulminant: în mai puţin de zece ani, impulsionaţi de noua lor religie – *islamul*–, arabii cuceresc Persia, Mesopotamia, Siria,

BDD-A27934 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:24 UTC)

Palestina şi Egiptul. Peste alţi şaizeci de ani ajung să stăpînească Sicilia, Africa de nord şi Peninsula Iberică aproape în întregime; de aici trec Munţii Pirinei şi înaintează pînă la valea Loirei, ameninţînd puternicul regat al francilor merovingieni. În răsărit ajung pînă la graniţele Indiei şi Chinei, iar în sud-vest pînă la frontierele actuale ale Etiopiei şi Sudanului. La o dată cînd Europa mai suferea încă de pe urma dezastruoaselor invazii barbare, arabii au jucat în multe privinţe un rol civilizator pentru Occident, astfel încît aportul lor constituindu-se într-o importantă componentă a culturii şi civilizaţiei medievale europene.

Potrivit tradiţiei musulmane, fondatorul noii religii a arabilor a fost *Mahomed*, un arab din Mecca, care a predicat „supunerea faţă de Dumnezeu". El ar fi avut parte de o serie de „revelaţii" trimise de Dumnezeu, consemnate ulterior în cartea sfîntă Coran şi transmise oamenilor. Coranul („citire" în traducere) este principala carte sfîntă a musulmanilor, aşa cum este pentru evrei Pentateucul lui Moise sau pentru creştini Evanghelia.

Profetul Mahomed s-a născut într-o familie de negustori din Mecca, în familia Hasim din tribul Koreişi, către anul 570. La vîrsta de 35 de ani, într-una din meditaţiile sale solitare care îl îndrumau periodic într-o grotă de lîngă Mecca, el a început să aibă viziuni şi revelaţii auditive. În anii următori el a avut numeroase revelaţii din care multe aveau să constituie teologia Coranului. Din cauza unor diferende avute cu autorităţile ecleziastice din Mecca, în anul 622 Mahomed şi adepţii noii credinţe, numiţi musulmani, s-au expatriat, căutînd adăpost în oaza Yathrib, la Medina, la vreo 100 km spre nord. Acest exod, numit în arabă *Hegira*, marchează începutul erei religiei musulmane. Se ştie că profetul a murit cîţiva ani mai tîrziu, în 632, după ce reuşise să se întoarcă învingător la Mecca şi nu înainte de a închega o nouă comunitate la Medina, formată din primii lui adepţi, numiţi „expatriaţii" şi din convertiţii din Medina, numiţi „susţinătorii".

Reprezentînd una dintre cele mai răspîndite religii din lume, islamismul cuprinde spaţiul geografic care încorporează mai ales Africa de nord, Asia de sud-vest, de sud şi de sud-est. Popoarele de limbă arabă sunt musulmane (mahomedane) aproape în totalitatea lor, iar cele care vorbesc limbile turcice şi iraniene în covîrşitoarea lor majoritate; există numeroşi musulmani şi printre popoarele din nordul Indiei, iar populaţia Indoneziei este aproape în întregime mahomedană. Numărul adepţilor acestei religii se ridică la 950 milioane, dintre care 611 milioane sunt în Asia, 279 milioane în Africa, 53 milioane în Europa şi 7 milioane în America. Dintre aceştia, populaţiile legate prin limba folosită (araba), prin tradiţii şi obiceiuri comune sunt în număr de aproximativ 190 milioane, mai puţin de un sfert din întreaga lume musulmană, adică aşa-numita „lume arabă".

Dintre ţările cu o pondere mare a credincioşilor musulmani, după datele statistice din 2001, grupate pe continente, amintim: Yemen (99%), Arabia Saudită (98%), Afghanistan (98%), Turcia (97,2), Pakistan (96,1%), Emiratele Arabe Unite (96%), Iordania (96%), Irak (96%), Iran (95,6%), Azerbaidjan (93,4%), Siria (90%) din *Asia*; Algeria (99,7%), Mauritania (99,1%), Somalia (99%), Tunisia (98,9), Maroc (98,3%), Djibouti (97,2%), Libia (97%), Gambia (95,4%), Senegal (92%), Egipt (90%) din *Africa*; Bosnia-Herţegovina (43%), Albania (38,8%), Macedonia (30%), Iugoslavia (19%), Bulgaria (13,1%), Rusia (10%), Franţa (7,1%), Olanda (4,5%), Germania (4,4%) din *Europa*; Suriname (19,6%), Guyana (9%) din *America* (fig. 1).

1.3. Răspîndirea geografică a budismul (spaţiul budist)

Locul de apariţie a *budismul* a fost India, ţară care ocupă o poziţie strategică între Arabia şi Africa în vest, şi Myanmar, Malaysia şi Indonezia în est. Această aşezare înscrie India pe ruta celor mai vechi trasee comerciale navale şi terestre care au favorizat, printre altele, pătrunderea în mileniul I î.Hr. a unor idei religioase inovatoare.

Budismul, cea mai veche dintre religiile universale în ce priveşte perioada apariţiei, a jucat şi joacă un rol major în istoria popoarelor Asiei, în multe privinţe acesta fiind analog

BDD-A27934 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:24 UTC)

celui ce i-a revenit creştinismului în Europa şi islamismului în Orientul Apropiat, Mijlociu şi în Africa de nord.

În prezent budismul este una din marile religii ale omenirii, numărînd aproximativ 314 milioane de credincioşi (312 milioane în Asia, 1 milion în America şi 0,7 milioane în Europa), aria sa de răspîndire fiind suprapusă pe Asia de sud şi de est (fig. 1). Astfel, după datele din anul 2001, ţările cu o pondere mare a budiştilor sunt: Mongolia (96% - budism lamaist), Laos (95%), Thailanda (92,6), Myanmar (87,2%), Cambodgia (84,7 %), Bhutan (74%), Vietnam (66,7%), Japonia (69,6% - budism zen), Sri Lanka (68,4%), Coreea de Sud (48,8%), Singapore (42,5), China (8,4%), Nepal (8,1%), Malaysia (6,6%), India (0,7%).

În afara creştinismului şi islamismului, budismul este a treia religie care consideră că are datorii misionare faţă de întreaga lume, de unde denumirea lor de religii universale sau mondiale. Pe lîngă misiunile organizate de propovăduitorii acestei credinţe în Europa şi America, se observă o intensă strădanie de integrare a budismului în noile realităţi ale lumii contemporane, budiştii militînd energic în lupta pentru pace şi dreptate socială.

Potrivit tradiţiilor budiste timpurii, cuprinse în Legea palică, fondatorul acestei religii a fost prinţul *Siddharta* (cca. 540-480 î.Hr.), cunoscut mai tîrziu sub numele de *Gautama,* legendele atribuindu-i adesea tot felul de epitete onorifice, ca, de pildă, *Sakyamuni* – Înţeleptul tribului Sakya, *Tatagata* – Sublimul ş.a. El s-a născut în oraşul Kapilavastu, din regiunea Magadha, la poalele Munţilor Himalaya, într-o familie princiară aparţinînd castei kşatriya,adică a războinicilor.

Încă de tînăr Siddharta părăseşte palatul şi familia, şi renunţînd la bogăţie şi putere devine un sihastru ascet. Descoperind „calea cea dreaptă”, Gautama (Buddha) şi-a început activitatea de propovăduitor mai întîi la Benares (Varanasi), pe malurile fluviului Gange, apoi într-o pădure unde se aflau mulţi brahmani sihaştri, după care a ajuns şi la Radjagriha, capitala statului Magadha. Pe parcurs a început să i se alăture tot mai mulţi discipoli şi adepţi. După mai mulţi ani de peregrinări Buddha a murit iar trupul său a fost incinerat de adepţii săi după un ritual hindus.

BDD-A27934 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:24 UTC)

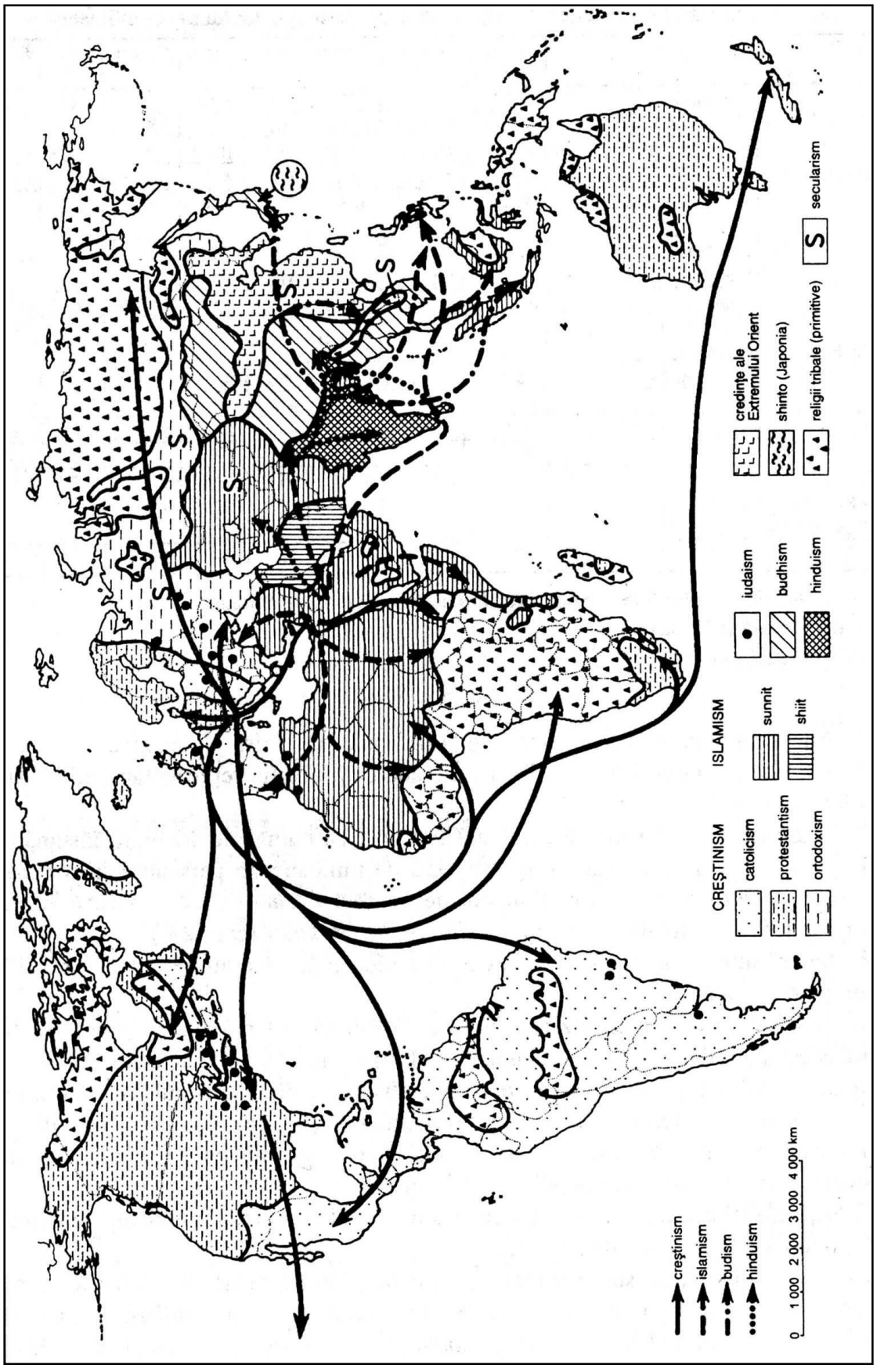


Fig. 1.*Harta regionării marilor religii ale lumii (după G. Erdeli, Liliana Dumitrache, 2001).*

BDD-A27934 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:24 UTC)

Se poate spune că budismul a apărut în condiţiile unei obedienţe oneroase şi a unei crîncene nemulţumiri generale care s-au manifestat în principatele nordice ale Indiei, îndeosebi în Magadha, în cursul sec. VI-V î.Hr. Huzurul bogaţilor, adică proprietarii de sclavi, brahmanii, kşatriya şi prinţii, şi mizeria sclavilor, a ţăranilor aserviţi din obşti şi a celor din castele inferioare, rivalitatea şi lupta pentru putere dintre castele superioare (brahmanii şi kşatriya), apariţia dinastiilor militare, toate acestea laolaltă au generat criza concepţiei tradiţionale despre lume. În această ambianţă au apărut teorii critice la adresa orînduirii castelor, secte şi chiar sisteme filosofice ateiste, toate zdruncinînd sistemul socio-religios impus de marele *Brahma.*

3. Concluzii finale

Cercetările privind regionarea marilor religii ale lumii s-au focalizat pe problematica *spaţiilor religioase,* sistematizînd religiile universale prin viziunea geografului care urmăreşte prezentarea obiectivă a realităţii teritoriale.Difuzia înregistrată relativ repede în spaţiul oicumenei de creştinism, islamism şi budism a demonstrat importanţa conferită de perpetuarea vechilor obiceiuri şi credinţe în spaţiu şi timp, născîndu-se astfel noi concepte şi doctrine religioase.

BIBLIOGRAPHY

1) Cocean, P. (2002), *Geografie regională,* Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.

2) Drimba, Ov. (2000), *Istoria culturii şi civilizaţiei,* vol. I-X, Edit. Saeculum I.O.&Vestala, Bucureşti.

3) Eliade, M. (1988), *Istoria credinţelor şi ideilor religioase,* vol. I-III, Edit. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti.

4) Erdeli, G., Dumitrache, Liliana (2001), *Geografia populaţiei,* Edit. Corint, Bucureşti.

5) Gaudin, Ph. (1995), *Marile religii,* Edit. Orizonturi&Lider, Bucureşti.

6) Mara, V. (2007), *Introducere în Geografia religiilor,* Edit. Casa Cărţii de Ştiinţă, Cluj-Napoca.

7) Tokarev, S.A. (1974), *Religia în istoria popoarelor lumii,* Edit. Politică, Bucureşti.

BDD-A27934 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:24 UTC)